

Pou del Pont del Riu

Balsareny

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Sector central del terme municipal. Vora el Pont del Riu, al Llobregat
Emplaçament
Alçada: Carretera de Balsareny a Avinyó (BP-4313) al km. 42,1.
298

Coordenades:

Latitud: 41.85947
Longitud: 1.88053
UTM Est (X): 407084
UTM Nord (Y): 4634779

Classificació

Número de fitxa 08018 - 374
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Contemporani
Segle XIX
Any 1885
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08018A009000100000DF
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dj., 15/12/2022 - 10:27

Descripció

Pou que està situat vora l'anomenat Pont del Riu, al costat del Llobregat, i que tenia una funció que ens és desconeguda. No era un pou comú per agafar aigua, ja que no té cap finestreta ni obertura per on es pogués recollir el poal o galleda. En realitat, es tracta d'un pou de gran profunditat, que encara arriba fins al nivell de les aigües freàtiques, però que té un brocal poc útil, ja que només té obertura per la part superior, que queda obturada per un coronament de ferro.

El pou es troba a l'extrem sud-est del pont, a uns 15 metres de la llera del riu i a la part alta de la terrassa fluvial, vora la carretera. Pel desnivell del terreny respecte a la cota del riu deu tenir uns 7 o 8 metres de profunditat. El brocal és confeccionat amb maó, de planta quadrada. És una obra de bona qualitat tècnica i que compta amb elements d'embelliment, com ara una cornisa de remat superior, una pedra que té gravada la inscripció "AÑO 1885" i unes tires de ferro que formen una mena de cúpula de coronament de forma piramidal.

Per la part posterior el pou queda alineat amb el mur de contenció de la terrassa fluvial. La cavitat interior és també de planta quadrada i està revestida amb maó i pedra. Dues de les parets interiors, enfrontades, són llises i revestides de maó. Les altres dues, també enfrontades, són revestides amb carreus de pedra i no són llises, sinó que estan perfilades amb un encaix que abasta tota la profunditat del pou.

Ignorem la funcionalitat d'aquest pou i podem descartar que servís per treure aigua, com un pou comú, o que es tracti d'una sínia. Com a hipòtesis, podem suggerir algunes possibilitats: que es tractés d'un molí de vent vertical (aeromotor), per bombar l'aigua del riu, que s'utilitzaria per regar horts. Els ferros de coronament podrien ser part de l'estructura que sustentaria les aspes del molí. Una altra possibilitat és que tingués una funció relacionada amb el mesurament del nivell de les aigües del riu o de les aigües freàtiques, tot i que pel fet de ser construït en una data tan reculada com el 1885 això costa de creure. En el moment present, doncs, la seva funció és una incògnita, i la gent de la zona tampoc en sap donar cap explicació concreta; simplement el descriuen com un pou.

Història

El Pont del Riu fou inaugurat l'any 1797, promogut pel conegut rector de Balsareny Roc García de la Enzina. Segons una inscripció, l'any 1895 el pont va ser reforçat i eixamplat per la Diputació de Barcelona. El 1915 es va construir la carretera de Balsareny a Avinyó, que travessa el riu per aquest pont. La data de 1885 que consta en la inscripció del pou podria relacionar-se, directa o indirectament, amb alguna d'aquestes obres promogudes per la Diputació.

Els molins verticals fets amb estructures metàl·liques, coneguts com a molins de tipus americà o aeromotors, van tenir una gran difusió a finals del segle XIX i començament del XX. A Balsareny en trobem un exemple a la masia de Puigdorca.

Pel que fa a la segona hipòtesi, cal dir que l'any 1911 el Ministeri de Foment va promoure un seguit de punts per mesurar l'evolució dels cabals d'aigua dels rius i altres variables. Es van posar en funcionament 42 estacions que formaven part de la "Red de Estaciones de Aforos y Embalses"; unes estacions que al principi eren molt simples i posteriorment van anar evolucionant fins adoptar la forma de pous amb una caseta. En realitat, però, ens costa de creure que aquest pou fos un exemple precoç d'aquest tipus d'infraestructures.

